

20 JUNI 1942

1486 R

Nr. 24

S A S E I N D R O S E L E N

2. 21000

Mappe

Ekspl.

Arg. 12/6

OVERSIKT 11/6-17/6 1942

OVERENSKOMST AV VÆRDEHISTORISK BETYDNING SLUTTET MELLEM ENGLAND OG SOVJET-SAMVÆLDIT. RUSSENNE HÅRER NU INGENE VID KIBASTOFOL. I KARKOVOMråDET OG VED LENINGRAD. STORT SLAG I MIDDLEHØVET. KAMPENE I LIBYA SVINGER FREM OG TILBAKE. INTET NYTT I DET FJERNE ØSTEN.

Den viktigste begivenhet i denne periode er ikke av militær art. Det er offentliggjørelsen av den overenskomst som er sluttet mellom England og Sovjet-Russland. Denne avtale viser at de to land ikke alene kan føre en kamp på liv og død sammen mot de nazistisk-fasistiske stater, men at der til tross for ideologiske motsetninger finnes en ørlig vilje og et grunnlag for å arbeide i fellesskap til sikring av Europas fremtid. Den gir et svar til alle dem som har spurt: Men når Tyskland er knust, hvad så? Avtalen er undertegnet i London den 26. mai av utenrikskommissær Molotov og utenriksminister Eden. Den blev kunngjort i London og Moskva torsdag 11/6 kl. 18. Washington sendte på samme tid ut et kommunike hvor det heter at en kan regne med full støtte fra De Forente Stater. Dette engelsk-russiske initiativ tar sikte på å befri og gjenreise Europa etter de linjer som er trukket opp i Atlanterhavssavtaleten. Kommunikeene melder også at der er oppnådd full forståelse om nødvendigheten av å oprette en ny front i Europa i år.

Avtalen inneholder 8 artikler. I artikkkel 1 forplikter England og Sovjet-samveldet sig til å yde hverandre militær og annen hjelp i krigen mot Tyskland og dets forbundsfeller i Europa. I artikkkel 2 forplikter de to land sig til aldri å undertegne separatfred. Artikkkel 3 inneholder erklæring om at de vil stå sammen med likesinnede stater og slutte opp om forslag som tar sikte på å sikre freden og hindre overgrep fra fienden i fremtideng. Inntil slike forholdsregler er blitt vedtatt, vil de to land foreta det nødvendige for å umuliggjøre for Tyskland og dets forbundsfeller i Europa å gjenta sine overfall. Artikkkel 4 slår fast at hvis en av maktene etter krigen blir angrepet av Tyskland, skal den annen yde full hjelp. Denne artikkkel skal stå ved makt i 20 år. I artikkkel 5 erklæres at de to land vil ha hver av partenes sikkerhetsinteresse for øie, og at etter at freden er gjennoprettet, vil arbeide intimt og vennskapelig sammen for å sikre Europas velstand. De skal ikke blande seg inn i andre staters indre forhold. I artikkkel 6 lover de hverandre all mulig økonomisk hjelp etter krigen. Artikkkel 7 forplikter maktene til ikke å slutte noen allianse som er rettet mot den annen kontraherende makt. Artikkkel 8 inneholder bestemmelse om ratifikasjon. - Dokumentene blir utfertiget i Moskva, og avtalet trer i kraft straks. Avtalet er møtt med begeistring av alle de allierte land og kommenteres livlig i pressemassen. Det legges vekt på at den er gjort til gjenstand for full offentlighet og ikke inneholder hemmelige klausuler. Den har vakt bitterhet i Tyskland-Italia, hvis presse såvidt har berørt den. - Russiske fly kaster over de tyske linjer ned eksemplarer av avtalet og en ny avtale mellom Russland og Amerika om en ny utvidet låne- og leielov som gis virkning også utover krigen.

TERROP

Ytterligere 24 tsjekkere, derav 3 kvinner er henrettet. Ialt er 386 mennesker nu henrettet etter drapet på Heydrich, og da er innbyggerne i Liditz ikke medregnet. Denne byen hvor drapet blev begått, blev helt utslettet, alle mannlige innbyggere skutt, kvinnene sendt i konsentrasjonsleir, barna i opdragelsesanstalter. Tsjekkerne er tilstillet et ultimatum om at attentatmennene skal overgis tyskerne før torsdag kl. 20. Molotov har påny sendt ut et memorandum om tyskernes forferdende grusomhet i det okkuperte Russland. Bare i Charkow blev 14 000 sivile drept. Den polske øverstkommanderende har overfor Tyskland protestert mot at der er reist galger på offentlig sted i 18 polske byer. Barn må på sin vei til og fra skolen være vidne til henrettelsene. Det tyske program om utryddelse av visse grener av den polske befolkning, deriblant jødene, følges med rå hensynslosshet. Man regner med at siden det polske felttoget slutt ei 700 000 polske sivilpersoner drept. Henrettelsene skjer ikke bare ved skyting og hengning, men også ved at ofrene stues sammen i tette jernbanevogner og avlives med gass.

RUSSLAND

Kampene omkring Sebastopol har fortsatt med voldsom styrke. Tyskerne kaster stadig inn nye styrker av tanks, infanteri og fly. De har truffet inn i de russiske stillinger og dannet kiler, men det har lykkes russene å utjewe disse. Kampene foregår rundt hele byen, og de hårdeste angrep de siste dager har vært satt inn i Balaklavaavsnittet på sydøstsiden. Inne i selve byen foregår fabrikasjon av ammunisjon i underjordiske fabrikker, barna går på skolen i underjordiske skoler, og sivilbefolkningen som ikke deltar i forsvarssarbeide, utfører sitt arbeide i bombesikre rum. Der er delt ut våpen til sivilbefolkingen, kvinner såvel som menn, for det tilfelle at tyskerne skulle sende ned fallskjermtropper. Svartehavsfåten deltar i operasjonene og bomber de tyske stillinger ustanselig. Stillingen har hele tiden vært betegnet som alvorlig, tyskerne skyr intet middel og intet offer synes for stort for å nå hensikten, å ta Sebastopol innen noen få dager. Den russiske melding pointerer at Sebastopol er meget ufordelaktigere stillet med hensyn til opland enn f.eks. Leningrad som har utstått så mange måneders beleiring. Bortsett fra den militære nødvendighet av å ta Sebastopol ville det ha stor propagandamessig betydning for tyskerne å kunne skilte med en sånn erobring i dagene omkring den 22. juni, årsdagen for anfallset på Russland. Samtidig foregår hårde kamper på Charkovavsnittet hvor tyskerne som her disponerer en halv mill. mann hensynsløst kaster inn stadig større styrker for å gjenvinne de tapte stillinger fra Charkovoffensiven. I Briansk-Kalinin og Leningradområdet foregår også meget hårde kamper. Tyskerne har initiativet, men fremgangen er ubetydelig og tapene enorme.

ENGLAND

På grunn av dårlig vær har det vært stille med bombingen over Vest-Tyskland inntil det 17. ble meldt at Ruhrrområdet igjen var bombet med store styrker. Store kontingenter amerikanske og kanadiske troppstyrker er kommet til England.

MIDDELHAVSOMRÅDET

Et stort sjøslag har rast i 4 dager. De utsendte meldinger er forbeklidle, men det oplyses at italienerne har mistet en 100000 tons krysser, 2 destroyere er senket, 2 slagskip er satt i brann, 2 lette kryssere skadet. Engelske tap er ikke oppgitt, men de italienske meldinger betegnes som rene opspinn.

LIBYA

Efter ca. 14 dagers kamp er Bir Hacheim opgitt. Garnisonen blev redret, bare en del dekketropper blev fanger. Ørkenkrigen har rast frem og tilbake, tapene er meget store på begge sider. Det er ikke tvil om at de siste dagers begivenheter er et tilbakeslag for briterne, men general Rommel hadde planlagt å være i Egypt på denne tid, og ennu er ikke hovednagrepet på Tobruk kommet.

Amerikanske fly har foretatt operasjoner over Svartehavet. Meldingene er korte og ugreie, flyverne sier kort og godt at de har utført sitt oppdrag. 22 av flyene har nødlandet i Tyrkia.

DET JAPARNE ØSTEN.

Bortsett fra de vanlige bomberaider over japanske flybasir har ingen begivenheter av betydning funnet sted. Japanerne innrømmer sine tap ved Midway, og et amerikansk kommunike fremholder at i slaget i Koralhavet og ved Midway har japanerne tilsammen tapt 52 krigsskip. De japanske landgangstropper på Aleutene er drevet tilbake, bare på øen Attu er små styrker blitt igjen. De opholder sig langt borte fra beddestrøk.

Amerikanerne senket 1 japansk krysser og 6 andre skip utenfor Aleutene. Blant disse var 1 hangarskip. Tre kryssere og 1 destroyer, 1 kanonskip og 1 transportskip er mer eller mindre hårdt skadet. Sjefer for den amerikanske luftstyrke har sendt en takk til de nye torpedoflys konstruktører.

NORGE

Wulsing har vært optatt med å profanere Det Kongelige Slott. Han har ikke fått tid til annen forkedervirksemhet, hysterirazziaer eller

nye forordninger. Det er sådette intet mytt å mælde fra det holdet. Spørsmålet om tvangsutskrivningen har heller ikke utviklet seg videre. "De nye biskopper" skal ordinaries sponing først komme i vår Frelsers kirke. Det er all grunn til å tro at dette skuespill vil få virkninger som ikke er tilslikt av arrangørene.

vvv

Rederne.

Ca. 130 av landets redere var innkalt til møte i Stortinget mandag. Reichskommissars hensikt var å få ordnet forholdene mellom rederne og okkupasjonsmakten. Der foreligger ingen nærmere meddelelse om forhandlingene. Men i første omgang synes det som Josef Terboven har forsøkt sig med en viss forsonighetens metode. Alle deltagerne blev bevertet på Grand med ekte kaffe og fine smørbrød. Forhandlingene blev utsatt til neste mandag.

vvv

Nordland og Finnmark.

Vår medarbeider har nettop besøkt landets nordligste fylke. Stemningen er god. Begeistringa for den tyske beskyttelse like glødende som her og forbitrelsen over at Quislingene tillater sig å betegne og anvende Nord-Norge som forvisningssted er stor. Overalt kommer folk med harrfylte beretninger om lærertransporten. I Bodø blev en rekke av byens menn idømt mulkter på optil 1000 kr. for å ha hjulpet lærerne. Tyskernes invasjonstrykt er stor. Langs hele kysten har arbeide med befestningene pågått med febrilsk fart. På øiene langt ute i Lofoten og Vesterålen er det stillet op artilleri og luftskyts. Overalt blev det snakket om senkingen av tyske transport- og forsyningsskip utover våren. Der er anvist enorme summer for begravelse av islanddrøvne tyskere. Det er beløp på 4-sifrede tall den norske stat her har måttet ut med. Tross senkingene har det lykkes tyskerne å samle enorme lagre i de nordligste Finnmarksbyer til bruk under offensiven mot Murmansk. Oplagene av bensin og ammunisjon er fantastiske, matlagrene enorme. Her fins ikke bare mel, poteter, kjøtt og flesk, men også dansk smør, sjokolade, sigaretter og frukt i overflod. Skibene kommer dag og natt. Dette må ses i sammenheng med at hovedtyngden av den tyske flåte og det tyske luftvåpen i Norge er forlagt til Nord-Norge. De alliertes flåte og luftstyrker i nordiske farvann er optaft med beskyttelsen av konvoiene til de russiske ishavshavner. I Kirkenes lykkes det å komme i en viss kontakt med lærerne. Den først transporten på omkring 400 manner beskjeftiget med lossing og lasting

på bryggene, mens den transporten som kom med D/S Finnmarken - 160 mann - er beskjeftiget i Elvenes. Lærerne har til en viss grad akklimatisert seg og er kommet inn i teknikken med arbeidet og et høvelig tempo. Mens nordmennene er beskjeftiget med losse- og lastearbeide, passer russiske krigsfanger winchen. Tyske soldater går vakt med opplantede bajonetter. Det var hårdt til å begynne med, full vinter, snestorm og kulde. Inkvarteringsforholdene blir betegnet som ytterst slette. Brakkene har bare jordgolv, og det kryr av rotter og mus. Imidlertid er sommeren kommet, og med den de lyse netter, så nu blir det å holde seg mest mulig ute i fritiden. Der arbeides i skift døgnet rundt med 8 timers arbeidstid. Det er gitt tillatelse til å lese, og der klages ikke på kosten. Det er således brød nok. Tatt i betrakning hvad lærerne har gjennemgått, de uvante vær- og arbeidsforhold og den psykiske påkjenning de har vært utsatt for, har sykeligheten vært påfallende liten. Der har vært en diare-epidemi, men den er overstått nu. Alt i alt er inntrykket at de er ved godt mot, men de er redde for at slekt og venner skal tro de har det for ille. Arbeide er ikke verre enn at de klarer det. Lærer Hoel omkom ved et ulykkestilfelle. Han fikk en lasteluke over sig og døde.

En annen er falt ned i lasterummet og har brukket benet. Han ligger nu på sykehus. I Hammerfest går det rykter om at Judas Lie er på vei opover.

vvv

Oslo.

Konfiskasjonen av hus fortsetter. Det gjelder villaer, kontor- og industrikomplekser. Folkerettsstridig beslagleggelse av offentlige bygg som skoler og museer m.v.. Historisk museum og Kunstnernes Hus er gjort om til arsenaler. Bygdø Alle 68 og 70 som inneholder fullt moderne 2 værelsers leiligheter med tekjøkken, innredet for ensligstillede, er gjort om til bordell for tyskerne. De hadde et farlig

hastverk med å få hevet ut beboerne i de 3 øverste etasjer i Bygdø Alle innen 1. juni. Til dato er ingen flyttet inn der. Bogstadveien 64, ny 8 etasjers gårds ved Majorstua er konfiskert, men her er det NS som er ute og går. Grønngate 8 er også rekvisert. Gode nordmenn blir satt på gaten for å gi plass for forrederkrapylet. Tyskerne truet med å ta en av de største jernvareforretningene i byen. Her var bakgrunnen imidlertid ikke den vanlige. Tyskerne innkalte firmaets sjef til et møte sammen med representanter for NS. De forlangte at NS skulde overta hele butikken da der ustanselig kom inn klager fra tyske offiserer og meninge over slett betjening og at de blev nektet varer som bevisling finnes og blir solgt til nordmenn. NS representantene hadde gjort samme smertelige erfaringer, men stod helt forferdet ved tanken på å skulle innløse og drive forretningen under den nuværende situasjon. Til slutt blev man enig om å gi firmaet en prøvetid etter forslag fra formannen i arbeidsgiverforeningen. Firmaet fikk en skarp advarsel om at hvis de herrer tyske offiserer blev nektet varmeputer eller på annen måte blev trakasert, ville firmaet omgående bli konfiskert.

Oslo Tivoli er satt igang av nazistbrødrene Bartell i Frognerparken. Oslo kommune har spedd på til planeringen og trematerieler til noen hundre tusen kroner. Ingen god nordmann besøker nazistforetagendet, stedet er reservert tyrkner, deres tøser og nazister.

vvv

Riksmeblingsmann Clausen er avsatt. Han var blandt de arresterte gisler i Trondheim, men blev efter anmodning av tyskerne løslatt. Den gang hadde man bruk for ham. Dr. Dedichen ved Rikshospitalet er blandt de sist arresterte. Han blev anholdt midt under en operasjon, og der måtte gjøres inntrengende forestillinger fra legehold for at han skulle få tillatelse til å fullføre operasjonen.

vvv

Trondheim.

Dagens Nyheter melder om de uroligheter som fant sted i Trøndelag nylig. NS hadde gitt hirden i opdrag å ta repressalier overfor befolkningen. Hirden innfant sig fulltallig og bevebnet og gikk til angrep på jøssingene. Der opstod et blodig slagsmål, ubekreftede meldinger sier at to personer ble drept. Det var mange sårede. Hirdens brutale optreden vakte stor ophisselse og harme blandt befolkningen, og stemningen blev så spent at tyske tropper ble holdt i beredskap.

vvv

Norge der ute.

Norsk lasteskib har senket en fiendtlig ubåt og er kommet inn til Montreal med krigsfanger tatt blandt ubåtens besetning. Norske sjøfolk som har vært i Murmansk bekrefter at der deltar mange norske frivillige på den russiske Murmanskkfront. Man regner med 4 til 500.

vvv

Hans Majestet Kongen har 15/5 mottatt i høitidelig audiens i Norges ambassade Islands første sendemann til Norge, Peter Bendiktson som overleverte sine akkreditiver fra Islands riksforstander, Svein Bjørnson.

vvv

Vår konge fyller 3. august 70 år. La oss hedre ham på denne dag ved å bære en frisk blomst i knapphullet. La denne oppfordring gå videre til alle de du kjenner så denne lille hedersbevisning kan vinne tilslutning land og strand rundt.

VÆR FORSIKTIG MED AVISEN. NEVN IKKE NAVN I FORBINDELSE MED DEN.
SEND DEN VIDERE TIL GODE JØSSINGER.

GUD BEVARE KONGEN
OG FEDRELANDET.

Redaktør: Olle Andersson
Grensevakten, Värmland.